

Om det är något alla jägare behöver är det övningsammunition. Vi har testat nio olika sorter med övningsammunition med varierande resultat.

Test: Så bra är nio sorters övningsammunition

TEXT & FOTO
ULF LINDROTH

Övningsammunition brukar omsättas till tomhylsor utan några större grubblerier över prestanda. Det är i många fall precis som det ska vara. Men all ammunition är inte skapad lika, så om du har särskilda önskemål bör du ägna valet en tanke.

Ett vanligt sådant önskemål är att patronen ska ha samma träffläge som jaktammunitionen. Det är absolut ett plus, men inget vi kan testa. Två olika patroner som ger samma träffläge i ett vapen kan ändå ge olika träfflägen i ett annat. Vapnet är alltså i sig en alltför stor del av ekvationen.

Andra vill först och främst att ammunitionen ska vara billig. Det är också en bra målbild. Det finns egentligen bara en sak att fundera på – är den billigaste ammunitionen

tillräckligt bra? Kanske till och med lika bra som den dyrare? Eller bättre? Det är inte helt omöjligt att testa och även om det här testet inte är tillräckligt omfattande för att ge svaret med stort S så kommer det helt säkert att ge vissa delsvår.

Utgångshastighet

Det finns andra egenskaper som platsar på önskelistan. Skjuter du på löpande viltmål kommer en snabbare kula att ge mindre framförhållning. Det kan underlätta skyttet en del. Å andra sidan vill du kanske träna med en patron som har samma framförhållning som din jaktpatron.

Vi har förstas mätt hastigheter på de testade patronerna. Även om din övningspatron har samma utgångshastighet som din jaktpatron behöver det inte betyda att de ger exakt

samma framförhållning på 80 meter. Det avgörs av kulans flygtid till målet, som påverkas även av kulans form och luftmotstånd. Men det är rimligt att använda en övningspatron med en utgångshastighet i samma härad som jaktpatronen. Och vill du räkna ut den exakta flygtiden behöver du ändå utgångshastigheten.

Det är inte bara framförhållningen som påverkas av utgångshastighet. Det gör även rekyl. Av två patroner med lika tung kula kommer den med lägst utgångshastighet att vara mest behaglig att skjuta med. Det kan vara skäl nog att välja en viss patron för övningskyttet. Men glöm i så fall inte att titta på kulvikten, den är också en viktig faktor för rekyl.

Hastigheten påverkar även kulbanan och effekten i de småvilt som du skulle kunna jaga med de

SÅ SATTES POÄNGEN

Testet har skjutits på bana med två studsare, dels en **Browning X-Bolt med 46 centimeter pipa, räffelstigning 1:10"** samt kikarsikte 12x, dels en **Beretta BRX1 med 57 centimeters pipa, räffelstigning 1:11"** samt kikarsikte 12x. **Stödet var stabilt i bänk och båda vapnen visade sig kapabla att leverera täta träffbilder. Även om det alltid är ett visst brus i ett sådant här test så är det rimligt att anta att träffbildernas storlek först och främst bestämts av ammunitionen.**

Räffelstigning har bara marginell betydelse för utgångshastigheten, men kan ha betydelse för vilka kulor som skjuter bra i en pipa. Vårt test ger inget större underlag för jämförelser av räffelstigningens betydelse, men kanske bidrar det med en pusselbit om du själv funderat på hur din egen pipa fungerar med en viss kula.

De olika pipplängderna har tydlig betydelse för utgångshastigheten. Hastigheten mättes med Magnetospeed. Genomsnittlig hastighet redovisas för båda piporna, men är inte poängsatt. Det är inte självklart att någon viss hastighet skulle vara bäst. Däremot redovisar vi vilken utgångshastighet tillverkaren satt på asken, eller hemsidan. Det kan vara bra att påminna om att hastigheten brukar avvika från angivet värde.

Vad vi faktiskt poängsätter är hur jämn utgångshastigheten är, alltså hur mycket den varierar från skott till skott. Det har ingen avgörande betydelse vid mängdträning, men om variationen är stor bidrar det till sidledsspridning på de löpande målen och till höjdspridning för den som använder patronen på längre avstånd. Med tanke på användningsområdet hade de testade patronerna en måttlig variation, men det fanns tydliga skillnader.

I de här sammanhangen används oftast ett av två mått. Antingen det statistiska måttet standardavvikelse eller skillnaden mellan högsta och lägsta värde. För att få ett stabilt mått på standardavvikelse krävs relativt många mätvärden, helst fler än de tio skott vi mätte per patron. Därför har vi använt skillnaden mellan högsta och lägsta värde, i skyttekretsar ofta benämnt ES efter den engelska termen "extreme spread".

Jämn hastighet kan ge tre poäng per vapen. Skillnaden mellan patronerna var måttlig – mindre än väntat – vilket återspeglas i poängen. **ES 0–20 m/s, 3 p.** 21–30 m/s, **2 p.** över 30 m/s, **1 p.** Jämnhet i hastighet **maximalt 6 p.**

En patron som varierar lite i hastighet mellan olika pipplängder kan i praktiken vara mer intressant för den som skjuter med kortad pipa och ljuddämpare. Om inte annat borde den patronen skicka ut mindre oförbränt krut i dämparen då den skjuts med kort pipa. En hastighetskillnad mellan piporna (11 cm skillnad) på upp till 30 m/s, **3 p.** 31–40 m/s, **2 p.** Över 40 m/s, **1 p.** Hastighetskillnad mellan piporna **maximalt 3 p.**

Precisionen har testats utan den pipmonterade Magnetospeed-kronografen och utan ljuddämpare. Två femskottsserier sköts i bänk med varje patron och vapen. Poäng sattes för den bästa femskottsserien med respektive patron och vapen. Femskottsserier på maximalt 30 mm, **3 p.** 31–50 mm, **2 p.** 51–70 mm, **1 p.** Detta för båda vapnen, vilket ger **maximalt 6 p.**

Vi har gjort ytterligare en precisionsbedömning. Skjuter man många femskottsserier i följd, i detta fall i blåsigt väder, finns alltid risken att tappa ett skott. Självt brukar jag vara intresserad av patroner som skjuter väldigt tätt även om ett skott i gruppen avviker. Om de fyra bästa skotten inte sitter särskilt mycket tätare än alla fem, så är det dessutom en ganska tydlig indikation på att testet gett en rättvis bild av patronens potential i aktuell pipa. Därför har vi delat ut ytterligare några poäng för den minsta samlingen av fyra skott i någon av femskottsserierna, oavsett vapen. Här är kraven högre. Fyra skott inom högst 15 mm, **3 p.** 16–25 mm, **2 p.** 26–35 mm, **1 p.** Precision **maximalt 3 p.**

Sist, men inte minst, finns tre möjliga minuspoäng. Ett klick trots tydligt anslag i tändhatten ger **-1 p.**, fler än ett klick ger **-2 p.** Om en viss patron återkommande noterats gå kärvt vid utkastning kan det ge **-1 p.**

MAXIMAL TOTALPOÄNG: 18.

här helmantelpatronerna. Så det här testet kan också hjälpa dig att utvärdera vilka övningspatroner som skulle kunna passa till din jakt.

Flack kulbana

Samtliga testade patroner är laddade med helmantelkulor, vilket ofta anges med förkortningen FMJ (Full Metal Jacket). Jakt med helmantel brukar gälla fågel, främst skogsfågel. Tänker du vinterjakt på tjädertupp och orrtupp är en flack kulbana intressant och då sneglar du med fördel på de snabbare patronerna. Jagar du med trädsköllare och skjuter på kortare avstånd blir köttförstöring en viktigare faktor och då kan de långsammare patronerna vara mer lämpliga.

Oavsett jaktform behöver du precision. Och det är förstås intressant

även om patronerna bara ska användas på bana. Vi har testat även det.

Vid övningskytte ska inte behovet av precision överdrivas. Tränar du på älgbanan kan det vara bättre att ha råd med fler serier än att patronerna skjuter någon centimeter tätare. Låg rekyl kan också vara viktigare än hur tätt patronen skjuter i bänk. Viktigast av allt är att vara flink med bössan och vägen dit är mycket och rolig träning.

Då är vi tillbaka vid priset. Priser ändras så för enkelhetens skull redovisar vi vad vi betalade för askarna sommaren 2021. Om det här testet säger dig att den billiga ammunition du varit nöjd med står sig ganska bra mot andra alternativ, så är väl det ett alldeles utmärkt resultat.

Bli inte förvånad om det är just så. Med det – till resultaten!

Focchi
9,52 gram/147 grain FMJ

Winchester
9,5 gram/147 grain FMJ

NP Practice
9,7 gram/150 grain FMJ

Sellier & Bellot
8,0 gram/124 grain FMJ

Norma Jaktmatch
9,7 gram/150 grain

Pris	179,80 kronor för 20 patroner (8,99 kronor/styck).	195 kronor för 20 patroner (9,75 kronor/styck).	499,50 kronor för 50 patroner (9,99 kronor/styck).	450 kronor för 50 patroner (9 kronor/styck).	675 kronor för 50 patroner (13,50 kronor/styck).
Hastighetens jämnhet	På asken anges 820 m/s. Uppmätt i 46 cm pipa 793 m/s (778-812), ES 34, 1p. Uppmätt i 57 cm pipa 823 m/s (812-829), ES 17, 3p. 4	På asken anges 853 m/s. Uppmätt i 46 cm pipa 809 m/s (797-821), ES 24, 2p. Uppmätt i 57 cm pipa 838 m/s (830-851), ES 21, 2p. 4	På asken anges 800 m/s. Uppmätt i 46 cm pipa 731 m/s (719-745), ES 26, 2p. Uppmätt i 57 cm pipa 773 m/s (762-789), ES 27, 2p. 4	På asken anges 905 m/s. Uppmätt i 46 cm pipa 839 m/s (837-842), ES 5, 3p. Uppmätt i 57 cm pipa 885 m/s (881-899), ES 18, 3p. 6	På asken anges 810 m/s. Uppmätt i 46 cm pipa 735 m/s (724-749), ES 25, 2p. Uppmätt i 57 cm pipa 774 m/s (761-784), ES 23, 2p. 4
Hastighet beroende av pipplängd	Skillnad 30 m/s, 3p. 3	Skillnad 29 m/s, 3p. 3	Skillnad 42 m/s, 1p. 1	Skillnad 46 m/s, 1p. 1	Skillnad 39 m/s, 2p. 2
Precision	Bästa femskottsserier 61 respektive 45 mm, 1+2p. Bästa fyra skott 32 mm, 1p. 4	Bästa femskottsserier 78 respektive 52 mm, 0+1p. Bästa fyra skott 28 mm, 1p. 2	Bästa femskottsserier 50 respektive 51 mm, 2+1p. Bästa fyra skott 23 mm, 2p. 5	Bästa femskottsserier 45 respektive 32 mm, 2+2p. Bästa fyra skott 23 mm, 2p. 6	Bästa femskottsserier 27 respektive 35 mm, 3+2p. Bästa fyra skott 16 mm, 2p. 7
Minuspoäng	Kärvade lite vid utdragning i BRX1, -1p. Gav tre klickar i X-Bolt, -2p. -3	Inga.	Inga.	Kärvade lite vid utdragning i ena testvapnet, -1p. -1	Inga.
Omdöme	Patronen sticker inte ut särskilt mycket i något avseende i fråga om uppmätta egenskaper, men visade mest tendens att kärva vid utdragning och var den enda som gav vapnen några klick. 8	Testets sämsta precision, men måttlig hastighetsvariation. Detta är också en av de patroner som var minst känsliga för skillnad i pipplängd. 9	Ganska bra på det mesta, men inte bäst på något. Relativt stor skillnad i hastighet mellan de båda pipplängderna. 10	Mycket jämn i hastigheter och medelgod i fråga om precision. Relativt känslig för pipplängd och med en viss tendens att ibland kärva vid utdragning i BRX1. 12	God precision och medelgod i fråga om hastighetsvariation och känslighet för pipplängd. Relativt långsam kula med testets mest rundade spets, kanske det mest intressanta alternativet för fågeljakt på måttliga avstånd, som trädskällarjakt. 13

GGG
9,55 gram/147 grain FMJ

Lapua
8,0 gram/123 grain FMJ

Sako
Range 8,0 gram/123 grain FMJ

Remington
9,7 gram/150 grain FMJ

Pris	155 kronor för 20 patroner (7,75 kronor/styck).	240 kronor för 20 patroner (12 kronor/styck).	699 kronor för 50 patroner (13,98 kronor/styck).	193 kronor för 20 patroner (9,65 kronor/styck).
Hastighetens jämnhet	På asken anges 842 m/s. Uppmätt i 46 cm pipa 799 m/s (794–810), ES 16, 3 p. Uppmätt i 57 cm pipa 827 m/s (819–839), ES 20, 3 p. 6	Tillverkarens hemsida uppger 895 m/s i 66 cm pipa. Uppmätt i 46 cm pipa 852 m/s (847–861), ES 14, 3 p. Uppmätt i 57 cm pipa 890 m/s (884–902), ES 18, 3 p. 6	På asken anges 890 m/s. Uppmätt i 46 cm pipa 841 m/s (831–856), ES 25, 2 p. Uppmätt i 57 cm pipa 882 m/s (870–890), ES 20, 3 p. 5	På asken anges 860 m/s. Uppmätt i 46 cm pipa 811 m/s (800–822), ES 22, 2 p. Uppmätt i 57 cm pipa 840 m/s (826–852), ES 26, 2 p. 4
Hastighet beroende av pipplängd	Skillnad 28 m/s, 3 p. 3	Skillnad 38 m/s, 2 p. 2	Skillnad 41 m/s, 1 p. 1	Skillnad 29 m/s, 3 p. 3
Precision	Bästa femskottsserier 44 respektive 56 mm, 2+1 p. Bästa fyra skott 25 mm, 2 p. 5	Bästa femskottsserier 56 respektive 35 mm, 1+2 p. Bästa fyra skott 14 mm, 3 p. 6	Bästa femskottsserier 24 respektive 35 mm, 3+2 p. Bästa fyra skott 12 mm, 3 p. 6	Bästa femskottsserier 28 respektive 49 mm, 3+2 p. Bästa fyra skott 12 mm, 3 p. 8
Minuspoäng	Inga.	Inga.	Inga.	Inga.
Omdöme	Den här patronen är jämn i hastigheter och en av de minst känsliga för skillnader i pipplängd. I fråga om precision ligger den i mitten av startfältet. 14	Får höga poäng trots att patronen inte ville skjuta riktigt tätt i X-Boltpipen. I övrigt jämna hastigheter, god precision i BRX1-pipen, måttlig känslighet för pipplängd. Intressant alternativ även för toppfågeljakt. 14	Bäst i momentet precision, bra i momentet jämna hastigheter, men relativt stor hastighetsvariation beroende på pipplängd. Precisionen kombinerat med hastigheten gör den intressant även för exempelvis toppjakt. 14	Testvinnare. En av de minst känsliga för skillnader i pipplängd och bra precision, särskilt i X-Boltpipen. Vad gäller jämna hastigheter är den medelbra. 15